

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-236-02

Druk nr 1167-A
Warszawa, 20 marca 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Uprzejmie przedstawiam AUTOPOPRAWKĘ do przekazanego Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 28 listopada 2002 r. projektu ustawy

- o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Z wyrazami szacunku
(-) Leszek Miller

AUTOPOPRAWKA DO RZĄDOWEGO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE
USTAWY O POWSZECHNYM OBOWIĄZKU OBRONY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ORAZ O ZMIANIE NIEKTÓRYCH
INNYCH USTAW

(do druku sejmowego nr 1167)

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1:

a) po pkt 23 dodaje się pkt 23a w brzmieniu:

„23a) w art. 56 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Czas trwania służby przez poborowych w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład Sił Zbrojnych wynosi dwanaście miesięcy.”;

b) pkt 35 otrzymuje brzmienie:

„35) w art. 82:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Czas trwania zasadniczej służby wojskowej wynosi dziewięć miesięcy.”;

b) uchyla się ust. 3,

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadkach gdy wymaga tego konieczność zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa, Rada Ministrów może

przedłużyć, w drodze rozporządzenia, czas trwania zasadniczej służby wojskowej o okres nie przekraczający łącznie sześciu miesięcy.”,

d) uchyla się ust. 6;”,

c) w pkt 41 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Nie wzywa się do odbycia pozostałego okresu zasadniczej służby wojskowej tych żołnierzy, którzy odbyli co najmniej osiem miesięcy czynnej służby wojskowej.”;”,

d) po pkt 46 dodaje się pkt 46a w brzmieniu:

„46a) w art. 103 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Łączny czas trwania ćwiczeń wojskowych przez cały okres pozostawiania żołnierza w rezerwie nie może przekraczać:

- 1) dla szeregowych i podoficerów, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową – dwunastu miesięcy,
- 2) dla szeregowych i podoficerów, którzy nie odbyli zasadniczej służby wojskowej – piętnastu miesięcy,
- 3) dla chorążych i oficerów – osiemnastu miesięcy.”;”,

e) w pkt 62 lit a otrzymuje brzmienie:

„a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zasadniczą służbę w obronie cywilnej poborowi odbywają w jednym, nieprzerwanym okresie przez dziewięć miesięcy.”;”,

f) pkt 69 otrzymuje brzmienie:

„69) art. 189 otrzymuje brzmienie:

„Art. 189. 1. Poborowi przeznaczeni do zasadniczej służby wojskowej, zasadniczej służby w obronie cywilnej lub przeszkolenia wojskowego, którzy nie korzystają z odroczenia służby wojskowej, mogą, ze względu na przekonania religijne albo wyznawane zasady moralne, występować do powiatowej komisji poborowej z

pisemnymi wnioskami o przyznanie im służby zastępczej.

2. Służba zastępcza polega na wykonywaniu w czasie pokoju prac na rzecz służby zdrowia, pomocy społecznej, ochrony przeciwpożarowej, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, szkolnictwa wyższego, oświaty i wychowania, ochrony środowiska, administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości oraz instytucji sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi i bezdomnymi.
3. W ramach służby zastępczej poborowi mogą wykonywać prace w państwowych jednostkach organizacyjnych, jednostkach organizacyjnych samorządu terytorialnego, fundacjach i stowarzyszeniach oraz u przedsiębiorców z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.
4. Poborowi mogą na własną prośbę wykonywać prace na rzecz jednostek organizacyjnych kościołów i innych związków wyznaniowych mających osobowość prawną.
5. Minister właściwy do spraw pracy ustala, w drodze decyzji administracyjnych, pracodawców, u których poborowi mogą odbywać służbę zastępczą, oraz określa stanowiska pracy, na których będą odbywać tę służbę.
6. Czas trwania służby zastępczej wynosi osiemnaście miesięcy, a dla absolwentów szkół wyższych – sześć miesięcy.”; ”

g) w pkt 73 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) w ust. 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Nie kieruje się do odbycia pozostałego okresu służby zastępczej tych poborowych, którzy odbyli co najmniej siedemnaście miesięcy tej służby.”; ”;

2) po art. 3 dodaje się art. 3a w brzmieniu:

„Art. 3a. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 113, poz. 984, Nr 115, poz. 996, Nr 153, poz. 1271, Nr 176, poz. 1457 i Nr 200, poz. 1688) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Poborowego skierowanego do służby w oddziałach prewencji Policji mianuje się policjantem w służbie kandydackiej na okres, o którym mowa w art. 56 ust.1a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej

(Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732, Nr 113, poz. 984 i 985, Nr 156, poz. 1301, Nr 166, poz. 1363, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679 i 1687).””;

3) w art. 4 po pkt 3 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) w art. 153 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Poborowego skierowanego za jego zgodą do służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie kandydackiej na okres, o którym mowa w art. 56 ust.1a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732, Nr 113, poz. 984 i 985, Nr 156, poz. 1301, Nr 166, poz. 1363, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679 i 1687).””;

4) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56, Nr 42, poz. 475, Nr 89, poz. 973, Nr 100, poz. 1080, Nr 122, poz. 1323 i 1325, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1793, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 675, Nr 113, poz. 984, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679 oraz z 2003 r. Nr 6, poz. 65) w art. 23 ust. 4a otrzymuje brzmienie:

„4a. Prawo do zasiłku przysługuje również bezrobotnym zwolnionym po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, jeżeli okres jej odbywania wynosił co najmniej 240 dni i przypadał w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy.””;

5) po art. 9 dodaje się art. 9a w brzmieniu:

„Art. 9a. W ustawie z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (Dz. U. Nr 27, poz. 298 i Nr 106, poz. 1149 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 153, poz. 1271) w art. 140 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Poborowego skierowanego za jego zgodą do służby w BOR mianuje się funkcjonariuszem w służbie kandydackiej na okres, o którym mowa w art. 56 ust.1a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732, Nr 113, poz. 984 i 985, Nr 156, poz. 1301, Nr 166, poz. 1363, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679 i 1687).””;

6) art. 15 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 15. 1. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 35 lit. a, b i d, pkt 41 lit. b, pkt 46a, pkt 58, pkt 62 lit. a, pkt 69 i pkt 73 lit. b, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Przepisów art. 1 pkt 35 lit. a, b i d, pkt 62 lit. a oraz pkt 69 nie stosuje się do osób odbywających w dniu wejścia w życie ustawy odpowiednio zasadniczą służbę wojskową, zasadniczą służbę w obronie cywilnej lub służbę zastępczą.”.

UZASADNIENIE

Zmiana w art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. (art. 1 pkt 35 lit. a) wprowadza nowy czas trwania zasadniczej służby wojskowej wynoszący 9 miesięcy. W stosunku do obecnie obowiązującego czasu trwania tej służby nastąpi jej skrócenie o 3 miesiące. Zmiana ta ma charakter systemowy i wynika z daleko idących przeobrażeń organizacyjno-zadaniowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Wprowadzenie proponowanego czasu trwania zasadniczej służby wojskowej będzie również wyrazem wyjścia naprzeciw oczekiwaniom społecznym.

Ustalenie nowego czasu trwania zasadniczej służby wojskowej stanowi realizację postanowień zawartych w „Programie przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych w latach 2001-2006”, które przewidują, że „Stworzone zostaną warunki pozwalające na skrócenie czasu trwania zasadniczej służby wojskowej do 9-10 miesięcy po 2004 r.”.

Powyższe nie jest możliwe bez wprowadzenia odpowiednich zmian nie tylko w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ale także w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. Nr z 2001 r. Nr 6, poz. 56, z późn. zm.). Ustawa ta uzależnia bowiem prawo byłych żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do zasiłku dla bezrobotnych od legitymowania się przez nich odbyciem co najmniej 350 dni zasadniczej służby wojskowej w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy. W warunkach 9-miesięcznej służby wojskowej proponuje się obniżenie tego progu z 350 do 240 dni odbytej zasadniczej służby wojskowej (art. 5a projektu).

Sam proces skrócenia czasu trwania zasadniczej służby wojskowej nie jest czymś nowym dla Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Na przestrzeni ostatnich 14 lat służbę tę skracano trzykrotnie, tj. w latach 1989 i 1992 oraz w roku 1999 - od którego to ustawowy wymiar zasadniczej służby wojskowej wynosi 12 miesięcy.

Zaproponowane w autopoprawce rozwiązania zapewniają równoprawne traktowanie obywateli, ponieważ wraz ze skróceniem czasu trwania zasadniczej służby wojskowej nastąpiłoby odpowiednie skrócenie służby w obronie cywilnej (art. 145 ust. 1) i służby zastępczej (art. 189 ust. 6).

Ponadto za celowe uważa się uchylenie przepisu dotyczącego odbywania zasadniczej służby wojskowej w kilku okresach (art. 82 ust. 3 i 6), ponieważ podział 9-miesięcznego wymiaru czasu trwania zasadniczej służby wojskowej na kolejne okresy, ze względów organizacyjnych, szkoleniowych oraz wymogów gotowości bojowej jednostek wojskowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, byłby nieracjonalny. Uwzględniając jednocześnie fakt, że służba w kilku okresach może być odbywana w ciągu trzech lat – utrzymanie tej formy służby w warunkach 9-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej, również ze względów społecznych, nie znajduje uzasadnienia.

W konsekwencji skrócenia czasu trwania zasadniczej służby wojskowej z 12 do 9 miesięcy konieczne jest dokonanie zmian w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie wydłużenia łącznego czasu trwania ćwiczeń wojskowych żołnierzy rezerwy (art. 103 ust. 1). Zmiana ta wynika z potrzeby zrekompensowania krótszego okresu szkolenia żołnierzy w ramach zasadniczej służby wojskowej możliwością wydłużenia okresu szkolenia w rezerwie. Szkoleniem tym nie będzie się jednak obejmować wszystkich żołnierzy rezerwy, ponieważ będą decydować w tym zakresie wyłącznie potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, związane z ich jakościowym uzupełnieniem na czas mobilizacji i wojny.

Jednocześnie należy wskazać, że projekt przewiduje utrzymanie dotychczasowego okresu pełnienia służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład Sił Zbrojnych (art. 56 ust. 1a). Rozwiązanie to jest podyktowane względami bezpieczeństwa obywateli i utrzymania porządku publicznego. Osoba pełniąca służbę w tych formacjach (Policji, Straży Granicznej i Biurze Ochrony Rządu), przed powierzeniem jej wykonywania zadań służbowych, związanych bezpośrednio z wykonywaniem uprawnień władczych wobec obywatela, musi przejść co najmniej dwumiesięczne przeszkolenie.

W przypadku skrócenia tej służby do 9 miesięcy, okres wykonywania zadań przez te osoby w Policji, Straży Granicznej oraz Biurze Ochrony Rządu uległby znacznemu skróceniu, co wymagałoby zwiększenia liczby poborowych powoływanych do takiej służby co najmniej o $\frac{1}{4}$ i w konsekwencji skutkowało wzrostem wydatków, w szczególności związanych ze szkoleniem. Zwiększona rotacja kadrowa wpłynęłaby także negatywnie na realizację zadań służbowych.

Zaproponowane rozwiązanie nie narusza zasady równości obywateli wobec prawa, ponieważ poborowy może być skierowany do służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład Sił Zbrojnych jedynie za jego zgodą (art. 56 ust. 4). Wobec tego nieodłącznym elementem zgody wyrażonej przez poborowego na służbę w Policji, Straży

Granicznej oraz Biurze Ochrony Rządu będzie równoczesna zgoda na ustawowo określony czas trwania takiej służby.

Przewiduje się, biorąc pod uwagę sytuację na rynku pracy, że zróżnicowanie okresu służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład Sił Zbrojnych – w stosunku do zasadniczej służby wojskowej – nie wpłynie negatywnie na zmniejszenie ilości chętnych do odbycia w nich służby. Ponadto osoby wyrażające wolę służby w tych formacjach są naturalnymi kandydatami na funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej lub Biura Ochrony Rządu. Konsekwencją tej propozycji są zaproponowane zmiany w ustawach o Policji, Straży Granicznej oraz Biurze Ochrony Rządu. Przyjęcie proponowanego zróżnicowania okresu pełnienia służby nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa w części 42.

Projekt autopoprawki przewiduje wprowadzenie nowego czasu trwania zasadniczej służby wojskowej, wynoszący 9 miesięcy, z dniem 1 lipca 2004 r. Termin wejścia w życie tych przepisów jest uzasadniony koniecznością zapewnienia płynnego i stabilnego przejścia Sił Zbrojnych na nowy wymiar służby zasadniczej. Zatem nową regulacją objęci zostaliby dopiero poborowi, którzy staną do poboru w 2004 r. i zostaną następnie powołani do zasadniczej służby wojskowej.

Z zakresu regulacji proponuje się wyłączyć natomiast żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową w dniu wejścia w życie tych przepisów (1 lipca 2004 r.), ponieważ w przeciwnym wypadku mogłoby to zakłócić proces uzupełniania Sił Zbrojnych i szkolenia wojsk. Nie znaczy to jednak, że żołnierze ci odbywaliby pełny okres służby – 12 miesięcy, ponieważ przewiduje się ograniczenie czasu trwania ich służby stopniowo do 11, 10 i 9 miesięcy, co mogłoby nastąpić na mocy stosownych przepisów rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej wydanego w oparciu o upoważnienie ustawowe zawarte w art. 82 ust. 4 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Z tego też względu konieczne jest zapewnienie wejścia w życie zmiany w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu odpowiednio wcześniej.

Ocena skutków regulacji

Skutki finansowe proponowanych zmian

Propozycje zawarte w przepisach projektu ustawy, z uwagi na skrócenie czasu trwania zasadniczej służby wojskowej z 12 do 9 miesięcy, spowodują konieczność zwiększenia wydatków budżetowych resortu Obrony Narodowej.

Zmiana czasu trwania zasadniczej służby wojskowej będzie wymagać niewątpliwie wypracowania nowego systemu szkolenia żołnierzy, w tym zmiany programów szkolenia,

przystosowania centrów i ośrodków szkolenia oraz jednostek wojskowych do nowych wymogów oraz zmiany zasad przygotowywania i gromadzenia zasobów rezerw osobowych.

Skrócenie czasu trwania zasadniczej służby wojskowej będzie wpływać także na wzrost potrzeb logistycznych.

Częstsza rotacja stanów osobowych o 33% oraz intensyfikacja szkolenia będą wymuszać dodatkowe koszty wynikające przede wszystkim z wyposażania żołnierzy w przedmioty zaopatrzenia mundurowego, intensywniejszej eksploatacji uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz zwiększenia zużycia środków materiałowych.

Szacuje się, że koszty osobowe w warunkach nowego wymiaru zasadniczej służby wojskowej, wraz z wdrożeniem proponowanych rozwiązań, spowodują zwiększenie wydatków budżetowych MON o około 230 mln zł w stosunku do służby 12-miesięcznej i przełożą się na lata następne. Koszty te zostały jednak zbilansowane w ogólnych wydatkach resortu Obrony Narodowej w ramach programowania rozwoju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2003-2008.

Ocenia się, że zaproponowane w projekcie ustawy zmiany w zakresie skrócenia czasu trwania zasadniczej służby wojskowej mogą ewentualnie wpłynąć na zwiększenie wydatków budżetu państwa związanych z wypłatą zasiłków dla bezrobotnych osób po odbyciu zasadniczej służby wojskowej.

Wpływ na rynek pracy

W związku z przewidywanym skróceniem czasu trwania zasadniczej służby wojskowej, proponowana nowelizacja ustawy powinna zostać pozytywnie oceniona, zwłaszcza przez środowiska młodzieży i pracodawców. Zmiany te będą miały jednak niewielki wpływ na rynek pracy. W związku ze zwiększonymi o jedną trzecią potrzebami osobowymi Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na poborowych, w 2004 r. zostanie powołanych do odbycia 9-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej o ok. 20 tys. poborowych więcej. Z uwagi jednak, że podobna liczba żołnierzy w tym samym czasie zostanie zwolniona po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, nie będzie to miało większego wpływu na rynek pracy.

Wpływ na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Wpływ skrócenia czasu trwania zasadniczej służby wojskowej na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki będzie marginalny i jest trudny do określenia. Regulacja w tym zakresie nie będzie miała wpływu na konkurencyjność zewnętrzną gospodarki.

Konsultacje społeczne

Projekt nie był poddany konsultacjom społecznym, jak zaznaczono bowiem w treści uzasadnienia przedmiot regulacji wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym. Niejako

na marginesie należy wspomnieć, że rozwiązania ujęte w projekcie łagodzą w istocie reżimy wynikające z powszechnego obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

Regulacje zawarte w projekcie nie podlegają prawodawstwu Unii Europejskiej.